

**ЯК МОВА КОРИННИХ НАРОДІВ РЕГІОНУ ОКЕАНІЇ ВПЛИВАЄ
НА РОЗВИТОК І СТАНОВЛЕННЯ
МОЛОДІЖНОЇ МОВНОЇ СУБКУЛЬТУРИ АНГЛОМОВНИХ
АВСТРАЛІЙЦІВ І НОВОЗЕЛАНДЦІВ**

Ярослав ДУМАШІВСЬКИЙ

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівського національного університету імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів
ORCID: 0000-0002-8992-6947
slav-d@ukr.net*

Віра ЧОРНИЙ

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, м. Львів
ORCID: 0000-0002-0371-3984
vira_chorniy@ukr.net*

У запропонованій статті проаналізовано й досліджено особливості розвитку австралійського та новозеландського варіантів сучасної англійської мови. Визначено характер впливу мови корінних народів на молоде покоління, їхньої взаємодії на етапі запозичення елементів лексичного складу, а також подано детальний опис характерних причин і способів проникнення елементів мови маорі в лексикон побутового спілкування англомовних мешканців. Автори статті приділили також особливу увагу аналізу запозичених із автохтонних мов термінів – стилістично забарвлених мовних одиниць, що визначають специфічні риси лексико-фразеологічних систем зазначених вище варіантів англійської мови. Крім того, проаналізовано певну кількість джерел літератури з теми дослідження, зокрема, виокремлено особливості зародження й розвитку австралійського і новозеландського варіантів англійської мови, встановлено їхню лексичну залежність від культури населення країн океанського регіону, розглянуто й опрацьовано причини вживання лексики аборигенного походження в пісенних текстах, у термінології спортивних ігор та інших активностей мешканців Нової Зеландії та Австралії. У статті з'ясовано причини того, чому мова тубільців активно проникає в австралійський і новозеландський варіанти англійської мови, тобто в усі сфери життя населення, проте найбільше використовуються саме лексеми побутового й родинного характеру, що позначають дім, сім'ю, родинні взаємини

тощо. Наступна категорія, яку можна виділити і яка дотепер збагачує лексикон англійської мови автохтонними термінологічними лексемами, – це незаймана різнобарвна природа островів, адже значна частина запозиченої лексики належить саме до цієї групи. У пропонованій праці чітко окреслено власне мовне самовизначення обох досліджуваних варіантів англійської мови, яке вони здобули разом із державним відокремленням від британської держави. Паралельно показано, що в умовах самостійного існування новозеландський, як і австралійський наприклад підвиди англійської мови набули національно-культурних ознак на всіх її рівнях, бо мови корінного населення – тубільців усе ще залишалися тривалий час провідними на цих незайманих територіях.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, діалект, мовна субкультура, мовне середовище, молодіжний сленг, аборигенна культура.

HOW THE LANGUAGE OF THE INDIGENOUS PEOPLES OF THE OCEANIA REGION INFLUENCES THE DEVELOPMENT AND FORMATION OF THE YOUTH LANGUAGE SUBCULTURE OF ENGLISH-SPEAKING AUSTRALIANS AND NEW ZEALANDERS

Yaroslav DUMASHIVSKYI

*PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Ivan Franko National University of Lviv
1 Universytetska str., Lviv
ORCID: 0000-0002-8992-6947
slav-d@ukr.net*

Viria CHORNIY

*PhD in Pedagogics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Ivan Franko National University of Lviv
1 Universytetska str., Lviv
ORCID: 0000-0002-0371-3984
vira_chorniy@ukr.net*

The proposed article analyzes and researches the peculiarities of the development of the Australian and New Zealand variants of the modern English language. The nature of the influence of the language of the indigenous peoples on the young generation, their interaction at the stage of borrowing elements of the lexical composition is determined, and a detailed description of the characteristic reasons and ways of the penetration of elements of the Maori language into the lexicon of everyday communication of English-speaking residents is given. The authors of the article also paid special attention to the analysis of terms borrowed from autochthonous languages – stylistically colored

linguistic units that determine the specific features of the lexical and phraseological systems of the above variants of the English language. In addition, literary sources on the topic of the study were analyzed, in particular, the peculiarities of the origin and development of the Australian and New Zealand variants of the English language were highlighted, and their lexical dependence on the culture of the population of the countries of the Ocean region was established. The reasons for the use of vocabulary of aboriginal origin in song texts, in the terminology of sports games and other activities of residents of New Zealand and Australia are also considered and elaborated. The article found out that the language of the natives actively penetrates into the Australian and New Zealand variants of the English language, that is, into all spheres of the population's life, but it is the lexemes of a domestic and family character that denote home, family, family relationships, etc. that are used the most. The next category, which can be singled out and which until now enriches the lexicon of the English language with terminological lexemes, is the pristine colorful nature of the islands, because a large part of the isolated borrowed vocabulary belongs to this group. The proposed work clearly outlines the linguistic self-determination of both studied variants of the English language, which they acquired together with the state separation from the British state. At the same time, it is shown that in the conditions of independent existence, the New Zealand, as well as the Australian, for example, subspecies of the English language acquired national and cultural features at all its levels, because the languages of the indigenous population – the natives – remained dominant for a long time in these virgin territories.

Key words: *intercultural communication, dialect, language subculture, language environment, youth slang, aboriginal culture.*

Постановка проблеми. Основні напрями розвитку сучасної англійської мови визначаються міжнаціональними мовними контактами. Мовознавці, які працюють у різних парадигмах лінгвістики, не припиняють досліджувати аборигенну мовну культуру корінного населення країн Океанії, а отже, і її вплив на мову представників колись колонізованих ними країн, оскільки як лексичні одиниці, так і фразеологізми маорійського походження в новозеландському та австралійському варіантах сучасної англійської мови є джерелом збагачення англійської мови, отже, і фактором творення нової мовної субкультури, до складу якої входить дедалі більше представників нової генерації мешканців островів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд значної кількості публікацій сучасних вітчизняних і зарубіжних учених із теми цього дослідження дозволяє стверджувати, що взаємодія численних тубільських мов з англійською мовою відбувається крізь призму ознайомлення англомовних мешканців із розмаїтими культурологічними аспектами життя й особливостями побуту корінних народів острівних держав і характеризуються багатогранністю й багатоаспектністю форм і типів спілкування. Однак, попри таку досить значну кількість наукових праць, автори яких досліджують [1; 2; 3; 4; 5] згадані варіанти англійської мови, досі

нема чіткого глибинного мовознавчого визначення її австралійської чи новозеландської версій.

Ось тому **мета** нашої статті, як і її завдання, полягає в тому, аби з'ясувати причини з'яви маорійських запозичень, а також встановити їхній вплив на англійську мову та її молодих носіїв. Наступний момент – окреслити чітку схему взаємодії мов, провести їхню комплексну характеристику, тобто глибокий аналіз просторічних елементів місцевих мов, що проникають у широкі пласти сучасної англійської мови, які однозначно збагачують її структуру і лексичний склад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як відомо, Океанія, яка складається з безлічі островів і народів, є батьківщиною численних мов і діалектів, включаючи англійську, маорі, гавайську ток-пісін та багато інших. Оригінальна культура тубільців, яка виникла внаслідок змішування різних етнічних груп, має значний вплив на розвиток молодіжної мовної субкультури в Австралії та Новій Зеландії, тобто культури певних груп молодих людей, які володіють загальним стилем життя, поведінки, групових норм, цінностей і переконань. У цих країнах існує активна взаємодія між культурами маорі та європейською, яка призводить до створення нових сленгових виразів, що поєднують у собі елементи обох цивілізацій [1]. Дослідження показують, що переважна частина запозичень належить до словника сленгу, жаргону та інших шарів мови, які не відповідають мовному стандарту.

Лексика, що пов'язана з місцевою культурою, наприклад, може використовуватися в контексті різноманітних святкувань, родинних зустрічей або спортивних подій, підкреслюючи важливість спільноти і сімейних зв'язків, наприклад: *binghi* (брат), *gin* чи *lubra* (жінка), *myall* (дикун); предмети побуту *coolamon*, *kooliman* чи *pitchi* (човен), *gunyach*, *humpru*, *mia-mia*, *wurley* (назва житла в різних частинах Австралії); місцеві предмети *billabong* (частина каналу), *gibber-gunyach* (скелястий навіс); тварин *koala* (деревний ведмідь); *karri* (вид дерева), *mulga* (вид акації), *kangaroo paw* (квітка) і багато інших [4, с. 75]. Таким чином, ми бачимо, що сленг у країнах Океанії є динамічним і багатограним явищем, яке відображає культурні, соціальні та мовні процеси в регіоні і характеризується вживанням на всій території цих країн.

Молодь у Новій Зеландії та Австралії активно запозичує слова з мови корінного етносу у своє повсякденне спілкування. Наприклад, такі терміни, як “*kai*” (їжа), “*whānau*” (сім'я), “*mana*” (влада, авторитет) та інші, як частина молодіжного лексикону створюють відчуття культурної належності та ідентичності молодого покоління до національних основ цих країн, до їхніх джерел, а слова “*kangaroo*” (кенгуру), “*boomerang*” (бумеранг), “*bunjil*” (птаха, що є символом у багатьох аборигенних культурах) давно стали загальноновживаними. Вони розширюють словниковий запас не тільки мешканців океанського регіону і вживаються не лише в повсякденному спілкуванні, а й у численних культурних контекстах.

Використання елементів аборигенної культури як способу вираження підтримки культурного різноманіття проявляється, зокрема, в послуговуванні

автентичною національною символікою, у стилі одягу чи навіть у мові, що є маркером культурної обізнаності й поваги, і допомагає молодим людям знайти своє істинне місце у суспільстві.

Отже, молодь, яка вживає ці терміни, пишається своєю спадщиною і нерідко прагне підкреслити солідарність із представниками корінних культур, отже, і їхніми правами [3]. Народна творчість і соціальні медіа впродовж останніх десятиріч стали платформою для активної популяризації мови маорі серед молоді. Таким чином, хештеги, меми і контент, що стосується маорійської культури, призводять до застосування нових мовних одиниць у молодіжному слензі. Нові терміни швидко поширюються серед юних юзерів через TikTok чи Instagram, які у сучасному світі давно стали базою для обміну мовними інноваціями. Підлітки активно використовують креольські елементи у своїх постах, мемах і відео, що, безумовно, прискорює їхню популяризацію в англomовному суспільстві.

Музика, живопис та інші форми мистецтва, що походять з аборигенних джерел, теж впливають на сучасну австралійську і новозеландську культури і, відповідно, на сленговий пласт австралійського і новозеландського варіантів англійської мови. Наприклад, терміни, що пов'язані з традиційними танцями або піснями, постійно присутні у сучасному мовленні: “haka” – традиційний маорійський танець, що включає ритмічні рухи, крики і страшні вирази обличчя. Хака, яка часто виконується перед спортивними подіями, зокрема командою “All Blacks”, стала широко відомою у всьому світі завдяки популяризації регбі. “Waiata” – термін із маорійської пісні або музичного твору. Вайата можуть бути традиційними або сучасними, вони часто використовуються для передавання історій, почуттів або культурних цінностей. Зараз вайата часто виконуються на культурних заходах, святах і також у навчальних закладах. “Roī” – традиційний маорійський танець, що включає використання м'ячиків на мотузках, які танцюристи розгойдують у ритмі музики. Термін “роі” може використовуватися для опису не лише традиційних виступів, але і сучасних інтерпретацій цього мистецтва. “Karanga” – традиційний заклик або привітання, яке виконується жінками під час зустрічей. Воно є важливою частиною маорійського протоколу. Цей термін використовується в контексті культурних обмінів або офіційних заходів. “Māori culture” – загальний термін, що охоплює всі аспекти культури маорі, включаючи їхні танці, пісні, мову і традиції. Термін часто вживається в освітніх програмах, культурних заходах і, зокрема, в дискусіях про багатокультур'я в Новій Зеландії [6, с. 21].

Багато новозеландських та австралійських виконавців інтегрують елементи мови маорі у свої тексти. Різні музичні стилі, як-от регі, хіп-хоп, RB тощо, часто містять креольські слова і цілі фрази, які миттєво поширюються в молодіжному середовищі та формують нові мовні тренди. У молодих австралійців і новозеландців вони є постійним невичерпним джерелом збагачення англійської мови новими модними лексичними одиницями. Ці слова не тільки відображають традиційну культуру маорі, але й підкреслюють її важливість у сучасному суспільстві, бо

вони активно використовуються також у навчанні, культурних заходах та щоденному спілкуванні [7].

Унікальна природа Океанії також знайшла свій відбиток у сленговій лексиці. Так, в Австралії та Новій Зеландії існує безліч термінів, що мають зв'язок із морем, тобто активностями просто неба. Проте вони можуть мати специфічне значення або відмінності в мовах інших країн. Наприклад, слово *bushwalking* в Австралії означає пішохідну прогулянку в природних, часто диких місцях. Це можуть бути як легкі стежки, так і складні маршрути. У США подібна активність часто називається “*hiking*”, але “*bushwalking*” наголошує саме на австралійській природі.

“*Surf lifesaving*” в Австралії – це організована діяльність, що пов'язана з рятувальними службами на пляжах, з акцентом на безпеку серферів і купальників. У багатьох інших країнах існують просто рятувальні служби, але термін “*surf lifesaving*” підкреслює специфіку культури серфінгу, що характеризує культуру відпочинку власне в Австралії чи Новій Зеландії.

“*Billabong*” в Австралії – це термін для опису природного водосховища або затопленої ділянки, часто в річковій системі. В інших регіонах термін “*billabong*” є менш відомий або використовується в різних контекстах.

У Новій Зеландії “*tramping*” означає пішохідні прогулянки або походи, зазвичай у гірських або віддалених місцях. Це може бути ночівля в хостелах або на кемпінгах. У США й Канаді подібна діяльність зазвичай називається “*backpacking*” або “*hiking*”, але “*tramping*” має унікальний відтінок новозеландської культури.

Термін “*bach*” у Новій Зеландії використовується для опису невеликого заміського будинку або дачі, зазвичай розташованого біля моря або на природі. Подібні визначення мають і інші терміни, такі як “*cabin*” або “*chalet*”, але “*bach*” має специфічну культурну асоціацію з Новою Зеландією [6].

Маорійський термін “*Kaitiaki*” означає «охоронець» або «захисник природи», підкреслює відповідальність за охорону довкілля. Такі концепції можуть існувати, але термін “*kaitiaki*” є унікальним для маорійської культури та її зв'язку з природою.

У молодіжному середовищі в Австралії чи на Фіджі використання певних слів може свідчити про належність до певної групи або субкультурної спільноти [4]. Такі лексеми і вирази слугують маркером *соціальної ідентичності*, наприклад: *aussie* – австралієць, часто використовується для позначення національності, *bogan* – термін, що описує людину з низьким соціальним статусом або смаками, часто асоціюючись із певними соціальними групами, *arvo* – скорочення від “*afternoon*”, використовується для позначення часу дня, *fair dinkum* – означає «чесно» або «правдиво», часто вживається для підкреслення автентичності, *chill out* – заспокоїтися або розслабитися, популярний серед молоді, мабуть, усього світу, *bula* – привітання, яке використовується у повсякденному спілкуванні, свідчить про відкритість і дружелюбність, *vinaka* – «дякую», також відображає культурні цінності ввічливості та вдячності, *kava* – традиційний напій, який

вживається на соціальних заходах, вказує на належність до місцевої культури, *fi ji time* – концепція, що описує більш розслаблений підхід до часу тощо [8].

Отже, австралійські та новозеландські за походженням терміни і концепції запозичуються здебільшого через потребу найменування довколишніх об'єктів і більшість одиниць перейшла в англійську разом із денотатом, тобто основна кількість запозичень належить якраз до галузей повсякденної людської діяльності в Австралії і Новій Зеландії. З наведених прикладів чітко зрозуміло, що саме автохтонна лексика, яка пов'язана з відродженням культури і традицій аборигенів, підкреслює унікальність і своєрідність місцевих аборигенних мов, а також вікові звичаї і традиції народів, які споконвічно заселяли ці землі.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Хоч зв'язок між культурою тубільців Австралії і Нової Зеландії та молодіжним сленгом не є таким значним, як у випадку з іншими культурами, він, безсумнівно, існує через мовленнєвий вплив, соціальні рухи та культурні референції. Мова маорі справляє значний ефект на молодіжну мовну субкультуру в Новій Зеландії і трохи менший в Австралії через запозичення слів, культурні впливи, музику, освіту та соціальні медіа. Цей рух сприяє розвитку багатокультурності й різноманітності у мовному середовищі, а також підвищує обізнаність про корінні культури серед молодого покоління, тобто сленг у країнах Океанії є багатогранним явищем, яке відбиває не тільки мовні, але й культурні, соціальні та історичні контексти цього регіону загалом.

Стосовно можливостей майбутніх досліджень вбачаємо їх у подальшому порівняльному вивченні австралійського, новозеландського, британського, американського, африканського та інших варіантів сучасної англійської мови, тобто в їхніх подібностях і відмінностях у площині лексико-семантичного, фразеологічного, синтаксичного проявів тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зацний Ю.А. Внутрішні запозичення сучасної англійської мови. *Вісник Сумського державного університету*. 2006. № 11. С. 23–29.
2. Люшинська Г.В. Наукові підходи до вивчення національних варіантів мови. *Вісник Запорізького державного університету. Серія : Філологічні науки*. 2002. № 43. С. 92–95. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/2779.pdf>.
3. Ніколенко А.Г. Етнокультурна сутність мовної свідомості і культурні концепти як феномен лінгвокультури. *Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Київського національного лінгвістичного університету. Філологія, педагогіка, психологія*. 2013. Вип. 27. С. 82–88.
4. Русецька Л.О. Англійська мова Австралії. Витоки, розвиток, сучасний стан. Київ : Либідь, 1993. 90 с.
5. Davies C. Maori words – Read all about it: testing the presence of 13 Maori words in four New Zealand newspapers from 1997 to 2004. MacLagan. New Zealand : Te Reo, 2004.

6. Домніч О.В. Дослідження генези автохтонної лексики в англійській мові (на матеріалі канадського, австралійського і новозеландського варіантів). *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. № 1. С. 14–22.
7. Бондар Т.В. Молодіжна субкультура: сучасні вияви. *Український соціум*. 2003. № 1 (2). С. 24–29.
8. Битко Н.С. Запозичення як спосіб адаптації концептуальної і лексичної системи англійської мови до альтернативної реальності (на матеріалі запозичень з автохтонних мов у канадський і новозеландський варіанти) : автореф. дис. канд. філ. наук : 10.02.04. Одеса : Одеський національний ун-т ім. І. Мечникова, 2008. 24 с.
9. Жукова Н.М. Лінгвосоціокультурна ситуація в Австралії кінця XVIII – середини XIX століть. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 119. С. 51–57. URL: http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/4540/1/Zhukova_Linguistic.pdf.
10. Moore B. *Speaking our language: the story of Australian English*. Melbourne : Oxford University Press, 2008. 88 p.

REFERENCES

1. Zatsnyi, Yu. (2006). Vnutrishni zapozychennia suchasnoi anhliiskoi movy [Internal loanwords of the modern English language]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu [Bulletin of the Sumy State University]*. 11, 23–29 [in Ukrainian].
2. Liushynska, H.V. (2002). Naukovi pidhody do vyvchennia natsionalnykh variantiv movy [Scientific approaches to the study of national language variants]. *Visnyk Zaporizkoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Filolohichni nauky [Bulletin of the Zaporizhzhia State University. Ser.: Philological Sciences]*, 43, 92–95. Retrieved from: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/2779.pdf> [in Ukrainian].
3. Nikolenko, A.H. (2013). Etnokulturna sutnist movnoi svidomosti i kulturni kontsepty yak fenomen linhvokultury [Ethnocultural essence of linguistic consciousness and cultural concepts as a phenomenon of linguistic culture]. *Naukovyi visnyk kafedry YUNESKO Kyivskoho natsionalnoho linhvistychnoho universytetu. Filolohiia, pedahohika, psykhologhiia [Scientific Bulletin of the UNESCO Department of the Kyiv National Linguistic University. Philology, pedagogy, psychology]*. Issue 27, 82–88 [in Ukrainian].
4. Rusetska, L.O. (1993). *Anhliiska mova Avstralii. Vytoky, rozvytok, suchasnyi stan [English of Australia. Origins, development, current state]*. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
5. Davies, C. (2004). Maori words – Read all about it: testing the presence of 13 Maori words in four New Zealand newspapers from 1997 to 2004 / C. Davies, M. MacLagan. New Zealand: Te Reo.
6. Domnich, O.V. (2011). Doslidzhennia henezy avtokhtonnoi leksyky v anhliiskii movi (na materialy kanadskoho, avstraliiskoho i novozelandskoho variantiv) [Study of the genesis of autochthonous vocabulary in the English language (based on Canadian, Australian and New Zealand versions)]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu [Bulletin of the Zaporizhzhia National University]*. 1, 14–22 [in Ukrainian].

7. Bondar, T.V. (2003). Molodizhna subkultura: suchasni vyiavy [Youth subculture: modern manifestations]. *Ukrainskyi sotsium [Ukrainian Society]*. 1 (2), 24–29 [in Ukrainian].

8. Bytko, N.S. (2008). Zapozychennia yak sposib adaptatsii kontseptualnoi i leksychnoi systemy anhliiskoi movy do alternatyvnoi realnosti (na materialy zapozychen z avtokhtonnykh mov u kanadskyi i novozelandskyi varianty) [Borrowing as a way of adapting the conceptual and lexical system of the English language to an alternative reality (on the material of loanwords from autochthonous languages in Canadian and New Zealand versions)]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Odesa: Odesa National University named after I. Mechnykov [in Ukrainian].

9. Zhukova, N.M. (2013). Linhvosiokulturna sytuatsiia v Avstralii kintsia XVIII – seredyny XIX stolit [Linguistic and sociocultural situation in Australia at the end of the 18th and mid-19th centuries]. *Naukovi zapysky. Ser.: Filolohichni nauky (movoznavstvo) [Scientific notes. Ser.: Philological sciences (linguistics)]*. Kirovohrad: Publishing house of the V. Vynnychenko Kirovohrad Redagogical University. Issue 119, 51–57. Retrieved from: http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/4540/1/Zhukova_Linguistic.pdf [in Ukrainian].

10. Moore, B. (2008). *Speaking our language: the story of Australian English*. Melbourne: Oxford University Press, 88 p.